

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (kilencedik tanács)

2019. május 2. *

„Előzetes döntéshozatal – Közbeszerzési szerződések odaítélése – 2014/24/EU irányelv – Munkaerőköltségek – Az említett költségeket az ajánlatban elkülönítetten fel nem tüntető ajánlattevő automatikus kizárása – Az arányosság elve”

A C-309/18. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Lazio tartomány közigazgatási bírósága, Olaszország) a Bírósághoz 2018. május 7-én érkezett, 2018. március 20-i határozatával terjesztett elő

a **Lavorgna Srl**

és

a **Comune di Montelanico**,

a **Comune di Supino**,

a **Comune di Sgurgola**,

a **Comune di Trivigliano**

között,

a **Gea Srl**

részvételével folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (kilencedik tanács),

tagjai: K. Jürimäe tanácselnök, S. Rodin (előadó) és N. Piçarra bírák,

főtanácsnok: M. Campos Sánchez-Bordona,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Gea Srl képviselőjében E. Potena avvocato,

* Az eljárás nyelve: olasz.

- az olasz kormány képviselőjében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: M. Santoro avvocato dello Stato,
- a lengyel kormány képviselőjében B. Majczyna, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében G. Gattinara, P. Ondrůšek és L. Haasbeek, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 A előzetes döntéshozatal iránti kérelem a közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2014. február 26-i 2014/24/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 94., 65. o.; helyesbítés: HL 2015. L 275., 68. o.), valamint az uniós közbeszerzési jog elveinek értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a Lavorgna Srl és a Comune di Montelanico (Montelanico önkormányzata, Olaszország), a Comune di Supino (Supino önkormányzata, Olaszország), a Comune de Sgurgola (Sgurgola önkormányzata, Olaszország), illetve a Comune di Trivigliano (Trivigliano önkormányzata, Olaszország) között a közbeszerzési szerződésnek a gazdasági ajánlatban a munkaerőköltségeket elkülönítetten fel nem tüntető társaság számára való odaítélése tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 A 2014/24 irányelv (40) és (98) preambulumbekzdése a következőképpen szól:
„(40) [A] [...] munkajogi rendelkezések betartását a közbeszerzési eljárás megfelelő szakaszaiban kell ellenőrizni, tehát a résztvevők kiválasztására és a szerződések odaítélésére vonatkozó általános elvek, a kizárási kritériumok, illetve a kirívóan alacsony összegű ajánlatokra vonatkozó rendelkezések alkalmazásakor. [...]
[...]
(98) [A munkavállalók szolgáltatások nyújtása keretében történő kiküldetéséről szóló, 1996. december 16-i] 96/71/EK [európai parlamenti és tanácsi] irányelvben [(HL 1997. L 18., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 2. kötet, 431. o.; helyesbítés: HL 2015. L 111., 34. o.)] szabályozott alapvető munkafeltételekre vonatkozó előírásoknak – mint például a minimális bérszint – az említett irányelv keretében az uniós joggal összhangban alkalmazott nemzeti jogszabályokban vagy kollektív szerződésekben megállapított szinten kell maradniuk.”
- 4 A 2014/24 irányelv 18. cikke a következőképpen rendelkezik:
„(1) Az ajánlatkérő szervek a gazdasági szereplőket egyenlő és megkülönböztetésmentes bánásmódban részesítik, továbbá átlátható és arányos módon járnak el.

A beszerzés nem alakítható át azzal a szándékkal, hogy az kikerüljön ezen irányelv hatálya alól, vagy mesterségesen korlátozza a versenyt. Akkor tekintendő úgy, hogy fennáll a verseny mesterséges korlátozásának esete, ha azzal a szándékkal döntöttek a beszerzés adott kialakításmódja mellett, hogy ezzel egyes gazdasági szereplők méltánytalan előnyhöz jussanak, vagy ilyen hátrányt szenvedjenek.

(2) A tagállamok megfelelő intézkedéseket hoznak annak érdekében, hogy a gazdasági szereplők a közbeszerzési szerződések teljesítése során betartsák a vonatkozó környezetvédelmi, szociális és munkajogi követelményeket, amelyeket az uniós jog, a nemzeti jog, a kollektív szerződések, illetve a X. mellékletben felsorolt környezetvédelmi, szociális és munkajogi rendelkezések írnak elő.”

- 5 Ezen irányelv 56. cikkének (3) bekezdése értelmében:

„Amennyiben a gazdasági szereplők által benyújtott információk vagy dokumentumok nem teljes körűek, hiányosak vagy hibásak, vagy nem teljes körűek, hiányosnak vagy hibásnak tűnnek, illetve bizonyos dokumentumok hiányoznak, az ajánlatkérő szerv – hacsak az ezen irányelvet végrehajtó nemzeti jogszabályok másként nem rendelkeznek – felkérheti az érintett gazdasági szereplőket, hogy megfelelő határidőn belül nyújtsák be, egészítsék ki vagy pontosítsák a szóban forgó információkat vagy dokumentumokat, feltéve, hogy a felkérés teljes mértékben megfelel az egyenlő bánásmód és az átláthatóság elvének.”

Az olasz jog

- 6 A 2017. április 19-i decreto legislativo n. 56 (56. sz., felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet; a GURI 2017. május 5-i 103. számának rendes melléklete) által módosított, 2016. április 18-i decreto legislativo n. 50 – Codice dei contratti pubblici (a közbeszerzési szerződésekről szóló 50. sz., felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet; a GURI 2016. április 19-i 91. számának rendes melléklete; a továbbiakban: közbeszerzési kódex) 83. cikkének (9) bekezdése a következőképpen szól:

„A kérelem bármely típusú formai elemét érintő mulasztás orvosolható a jelen bekezdésben foglalt hiánypótlási eljárásban. Különösen a 85. cikkben említett elemek és egységes európai közbeszerzési dokumentum hiánya vagy hiányossága, vagy bármely más, ezen elemeket vagy nyilatkozatokat érintő alapvető szabálytalanság esetén – a műszaki és gazdasági ajánlathoz kapcsolódó hibák kivételével – az ajánlatkérő szerv legfeljebb tíznapos határidőt biztosít az ajánlattevőnek az előírt nyilatkozatok benyújtására, kiegészítésére vagy javítására, valamint megjelöli a megkívánt tartalmat és a benyújtásra kötelezett személyeket [...]”

- 7 A közbeszerzési kódex 95. cikkének (10) bekezdése szerint:

„A gazdasági szereplőnek gazdasági ajánlatában meg kell jelölnie munkaerőköltségét, valamint a munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítésével összefüggő vállalati költségek összegét, kivéve a beállítást nem igénylő árubeszerzéseket, a szellemi tevékenységre vonatkozó szolgáltatásokat és a 36. cikk (2) bekezdésének a) pontjában említett szerződéseket. A munkaerőköltségeket illetően az ajánlatkérők az odaítélés előtt ellenőrzik a 97. cikk (5) bekezdésének d) pontjában foglalt rendelkezések tiszteletben tartását.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 8 A 2017. szeptember 29-én közzétett hirdetményben Montelanico önkormányzata nyílt közbeszerzési eljárást indított, amely keretében a szerződés értéke meghaladta a 2014/24 irányelv 4. cikkében előírt értékhatárt. E hirdetmény nem hivatkozott kifejezetten a gazdasági szereplőknek a közbeszerzési kódex 95. cikkének (10) bekezdésében előírt azon kötelezettségére, hogy a gazdasági ajánlatukban fel kell tüntetniük a munkaerőköltségeket.

- 9 Hat ajánlattevő, köztük a Gea Srl és a Lavorgna, nyújtott be ajánlatot.
- 10 Az ajánlatok benyújtására előírt határidő lejártát követően a bírálóbizottság közbeszerzési kódex 83. cikkének (9) bekezdése szerinti hiánypótlási eljárás (*soccorso istruttorio*) útján felhívott egyes ajánlattevőket – többek között a Geát – munkaerőköltségeik feltüntetésére.
- 11 2017. december 22-i határozattal Montelanico önkormányzata a Geának ítélte oda a közbeszerzési szerződést.
- 12 A kiválasztási eljárás végén második helyre rangsorolt Lavorgna keresetet indított a kérdést előterjesztő bíróság előtt többek között e határozat megsemmisítése iránt, arra hivatkozva, hogy a Geát ki kellett volna zárni a közbeszerzési eljárásból amiatt, hogy ajánlatában nem tüntette fel a munkaerőköltségeket, és nem lett volna szabad felajánlani számára a hiánypótlási eljárás lehetőségét.
- 13 A Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Lazio tartomány közigazgatási bírósága, Olaszország) emlékeztet arra, hogy a 2016. június 2-i Pizzo ítéletben (C-27/15, EU:C:2016:404) és a 2016. november 10-i Edra Costruzioni és Edilfac végzésben (C-140/16, nem tették közzé, EU:C:2016:868) a Bíróság arról a kérdéstről határozott, hogy kizárhatók-e a versenytársak a közbeszerzési eljárásból amiatt, hogy nem tüntették fel pontosan a munkahelyi biztonságra vonatkozó költségeket, és hogy az ilyen mulasztást *a posteriori* ki lehet-e küszöbölni. Ez alkalommal a Bíróság hangsúlyozta, hogy abban az esetben, ha a közbeszerzési eljárás valamely részvételi feltétele – amelynek be nem tartása az ajánlattevő eljárásból való kizárást vonja maga után – nincs egyértelműen előírva a szerződés dokumentációjában, és azt csak a nemzeti jog ítélkezési gyakorlatának értelmezése útján lehet azonosítani, az ajánlatkérő szerv elegendő határidőt engedélyezhet a kizárt ajánlattevőnek a helyzetének rendezésére.
- 14 A kérdést előterjesztő bíróság pontosítja, hogy a nemzeti jogalkotó – amikor a közbeszerzési kódexet a 2014/24 irányelv olasz jogrendbe való átültetése érdekében elfogadta – kifejezetten előírta az ajánlattevők azon kötelezettségét, hogy a gazdasági ajánlatban tüntessék fel a munkaerőköltségüket, és kizárta azon lehetőséget, hogy az ajánlatkérő szerv hiánypótlási eljárás útján felhívja az e kötelezettséget nem teljesítő ajánlattevőket a helyzetük rendezésére.
- 15 A Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Lazio tartomány közigazgatási bírósága) felveti azt a kérdést, hogy az alapügy tárgyát képező nemzeti szabályozás összeegyeztethető-e a bizalomvédelem, a jogbiztonság és az arányosság elvével, különösen abban az esetben, ha – mint az általa elbírálandó ügyben – a munkaerőköltségeket fel nem tüntető gazdasági ajánlatot olyan vállalkozás készíttette, amely az ajánlatkérő szerv által e célból előzetesen létrehozott dokumentációnak megfelelően vett részt a közbeszerzésben, és nem merül fel a munkaerőköltségekre vonatkozó szabályok anyagi jellegű tiszteletben tartásának kérdése.
- 16 A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy e nemzeti szabályozás alkalmazása hátrányos megkülönböztetéshez vezethet olyan, más tagállamban letelepedett vállalkozások esetében, amelyek olasz közigazgatási szerv által közzétett ajánlati felhívásban kívánnak részt venni, mivel még maga az ajánlatkérő szerv által rendelkezésre bocsátott formanyomtatvány helyességében sem bízhatnak.
- 17 E körülményekre tekintettel a Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Lazio tartomány közigazgatási bírósága) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Ellentétes-e a bizalomvédelem és jogbiztonság közösségi elveivel az áruk szabad mozgásának, a letelepedés és a szolgáltatásnyújtás szabadságának az [EUM-Szerződésben] meghatározott alapelveivel együtt, valamint az ezekből származó elvekkel, mint például az egyenlő bánásmódnak, a hátrányos megkülönböztetés tilalmának, a kölcsönös elismerésnek, az arányosságnak és az átláthatóságnak a [2014/24] irányelvben rögzített elveivel az – [közbeszerzési kódex] 95. cikke (10) bekezdésének és

83. cikke (9) bekezdésének együttes értelmezéséből eredő olasz szabályozáshoz hasonló – olyan nemzeti szabályozás alkalmazása, amely szerint valamely közbeszerzési szerződés odaítélésére irányuló eljárásban a gazdasági ajánlat keretében a munkaerőköltségek elkülönített megjelölésének elmulasztása minden esetben az ajánlattevő társaság – hiánypótlás (*»soccorsio istruttorio«*) lehetősége nélküli – kizárását eredményezi, abban az esetben is, ha az elkülönített megjelölés kötelezettségét az ajánlattételhez szükséges dokumentáció nem írja elő, valamint azon körülménytől függetlenül, hogy tartalma alapján az ajánlat tiszteletben tartja a vállalkozás minimális munkaerőköltségeit, összhangban az ajánlattevő által e célból tett nyilatkozattal?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

- 18 Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2014/24 irányelvben említett jogbiztonság, egyenlő bánásmód és átláthatóság elvét úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, mint amely az alapeljárás tárgyát képezi, és amely szerint a munkaerőköltségeknek a közbeszerzési eljárásban benyújtott gazdasági ajánlatban való elkülönített feltüntetésének elmulasztása ezen ajánlat – hiánypótlás lehetősége nélküli – kizárását vonja maga után abban az esetben is, ha az e költségek elkülönített feltüntetésére vonatkozó kötelezettséget az ajánlattételhez szükséges dokumentáció nem írta elő.
- 19 E tekintetben a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint egyrészt az egyenlő bánásmód elve megköveteli, hogy az ajánlattevők azonos esélyekkel rendelkezzenek ajánlataik összeállításakor, és ebből következően azt a követelményt is magában foglalja, hogy valamennyi ajánlattevő tekintetében ugyanazon feltételek vonatkozzanak az ajánlatokra. Másrészt az átláthatóság ebből eredő kötelezettségének célja az ajánlatkérő szerv részéről a részrehajlás és az önkényesség kockázata hiányának biztosítása. Ez a kötelezettség magában foglalja, hogy a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben vagy a dokumentációban a közbeszerzési eljárás minden feltételét és részletes szabályát világosan, pontosan és egyértelműen kell megfogalmazni, elsősorban annak érdekében, hogy minden, észszerű mértékben tájékozott, általános gondossággal eljáró ajánlattevő megérthesse annak pontos jelentését, és azt ugyanúgy értelmezhesse, másodsorban pedig azért, hogy az ajánlatkérő szerv ténylegesen ellenőrizhesse, hogy az ajánlattevők ajánlatai megfelelnek-e a szóban forgó szerződésre irányadó szempontoknak (2016. június 2-i Pizzo ítélet, C-27/15, EU:C:2016:404, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 20 E megfontolásokra figyelemmel a Bíróság megállapította, hogy az egyenlő bánásmód elvét és az átláthatósági kötelezettséget úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes valamely gazdasági szereplőnek a közbeszerzési eljárásból történő kizárása egy olyan kötelezettség be nem tartása miatt, amely az ezen eljárásra vonatkozó dokumentumokból vagy a hatályos nemzeti jogszabályból kifejezetten nem következik, hanem amelyet a nemzeti közigazgatási hatóságok vagy közigazgatási bíróságok – az eléjük terjesztett említett dokumentumok alapján – e jogszabály és e dokumentumok értelmezése, valamint a hiányosságok megszüntetése alapján tudnak levezetni (2016. június 2-i Pizzo ítélet, C-27/15, EU:C:2016:404, 51. pont; lásd ebben az értelemben: 2016. november 10-i Spinosa Costruzioni Generali és Melfi végzés, C-162/16, nem tették közzé, EU:C:2016:870, 32. pont).
- 21 Ezzel szemben ugyanezen elvekkel főszabály szerint nem ellentétes valamely gazdasági szereplőnek a közbeszerzési eljárásból történő kizárása egy olyan kötelezettség általa való be nem tartása miatt, amely az ezen eljárásra vonatkozó dokumentumokból vagy a hatályos nemzeti jogszabályi rendelkezésekből a kizárás terhe mellett kifejezetten következik.
- 22 Az ilyen megállapítás annál is inkább érvényes, mivel a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében abban az esetben, ha a kötelezettségeket a közbeszerzésre vonatkozó dokumentumok kizárás terhe mellett, egyértelműen előírták, az ajánlatkérő szerv nem engedheti meg ilyen kötelezettségek

elmulasztásának bármiféle orvoslását (lásd analógia útján: 2014. november 6-i Cartiera dell'Adda ítélet, C-42/13, EU:C:2014:2345, 46. és 48. pont; 2016. június 2-i Pizzo ítélet, C-27/15, EU:C:2016:404, 49. pont; 2016. november 10-i Ciclat ítélet, C-199/15, EU:C:2016:853, 30. pont).

- 23 E vonatkozásban hozzá kell tenni, hogy a 2014/24 irányelv 56. cikkének (3) bekezdése feljogosítja a tagállamokat azon esetek korlátozására, amelyekben az ajánlatkérő szervek felkérhetik az érintett gazdasági szereplőket, hogy megfelelő határidőn belül nyújtsák be, egészítsék ki vagy pontosítsák a nem teljes körű, hiányos vagy hibás információkat vagy dokumentumokat.
- 24 Végül az uniós jog általános elvét képező arányosság elvének megfelelően a közbeszerzési eljárásokra vonatkozó és az ajánlattevőkkel szembeni egyenlő bánásmód biztosítására irányuló nemzeti szabályozás nem haladhatja meg a kitűzött cél eléréséhez szükséges mértéket (lásd ebben az értelemben: 2018. február 8-i Lloyd's of London ítélet, C-144/17, EU:C:2018:78, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 25 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság által nyújtott információkból kitűnik, hogy a kizárás terhe mellett előírt azon kötelezettség, hogy a munkaerőköltségeket elkülönítetten fel kell tüntetni, egyértelműen következik az alapügy tárgyát képező, közbeszerzési eljárást megindító hirdetmény közzétételekor hatályos közbeszerzési kódex 95. cikke (10) bekezdése és 83. cikke (9) bekezdése rendelkezéseinek együttes értelmezéséből. A 2014/24 irányelv 56. cikkének (3) bekezdése alapján az olasz jogalkotó az említett kódex 83. cikkének (9) bekezdésében úgy döntött, hogy kizárja a hiánypótlási eljárást többek között abban az esetben, amikor a hiányzó információk a munkaerőköltségekkel kapcsolatosak.
- 26 Egyébiránt, noha a kérdést előterjesztő bíróság rámutat, hogy az alapügy tárgyát képező, közbeszerzési eljárást megindító hirdetmény nem hivatkozik kifejezetten a lehetséges ajánlattevőket a közbeszerzési kódex 95. cikkének (10) bekezdése alapján terhelő azon kötelezettségre, hogy a gazdasági ajánlatban fel kell tüntetni a munkaerőköltségeiket, a Bíróság rendelkezésére álló ügyiratokból kiderül, hogy e hirdetmény azt tartalmazta, hogy „az említett hirdetményben, az ajánlati felhívás dokumentumaiban és dokumentációjában kifejezetten nem említett kérdésekre [a közbeszerzési kódex] szabályai vonatkoznak”.
- 27 Következésképpen valamennyi, elvárható mértékben tájékozott és általános gondossággal eljáró ajánlattevő főszabály szerint tudomást szerezhetett az alapeljárás tárgyát képező közbeszerzési eljárásra alkalmazandó releváns szabályokról, beleértve azon kötelezettséget, hogy a gazdasági ajánlatban fel kell tüntetni a munkaerőköltségeket.
- 28 Ilyen körülmények között a fentiekből az következik, hogy az egyenlő bánásmód és az átláthatóság elvével nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, mint amely az alapeljárás tárgyát képezi, és amely szerint a munkaerőköltségek feltüntetésének elmulasztása az érintett ajánlattevő kizárását vonja maga után, anélkül hogy hiánypótlási eljárást lehetne lefolytatni, mégpedig abban az esetben is, ha a közbeszerzési eljárást megindító hirdetmény nem hivatkozik kifejezetten az e feltüntetésre vonatkozó jogszabályi kötelezettségre.
- 29 Mindazonáltal a Gea által a Bírósághoz benyújtott írásbeli észrevételekből kitűnik, hogy azon előre megállapított nyomtatvány, amelyet az alapügy tárgyát képező közbeszerzési eljárás ajánlattevői kötelesek voltak használni, a gyakorlatban nem tette lehetővé számukra a munkaerőköltségek elkülönített feltüntetését. Az ezen ajánlati felhívásra vonatkozó dokumentáció ezenkívül rámutatott, hogy az ajánlattevők nem nyújthatnak be olyan dokumentumokat, amelyeket az ajánlatkérő szerv konkrétan nem kért.
- 30 A kérdést előterjesztő bíróságnak – amely kizárólagos hatáskörrel rendelkezik az alapügy tényállásának és a szóban forgó, közbeszerzési eljárást megindító hirdetményhez kapcsolódó dokumentáció értékelésére – kell egyfelől megvizsgálnia azt, hogy a gyakorlatban ténylegesen lehetetlen volt-e az

ajánlattevők számára a munkaerőköltségek feltüntetése a közbeszerzési kódex 95. cikke (10) bekezdésének megfelelően, másfelől mérlegelnie azt, hogy emiatt e dokumentáció megtévesztette-e az ajánlattevőket az e kódex egyértelmű rendelkezéseire való kifejezett utalás ellenére.

- 31 Abban az esetben, ha e bíróság arra a következtetésre jutna, hogy ténylegesen ez a helyzet, hozzá kell tenni, hogy ilyen esetben – tekintettel a jogbiztonság, az átláthatóság és az arányosság elvére – az ajánlatkérő szerv biztosíthatja az ilyen ajánlattevő számára azt a lehetőséget, hogy rendezze a helyzetét, és az ajánlatkérő szerv által meghatározott határidőn belül tegyen eleget a nemzeti jogszabályokban előírt kötelezettségeknek (lásd ebben az értelemben: 2016. június 2-i Pizzo ítélet, C-27/15, EU:C:2016:404, 51. pont; 2016. november 10-i Spinosa Costruzioni Generali és Melfi végzés, C-162/16, nem tették közzé, EU:C:2016:870, 32. pont).
- 32 A fenti megfontolások összességére tekintettel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2014/24 irányelvben említett jogbiztonság, egyenlő bánásmód és átláthatóság elvét úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, mint amely az alapeljárás tárgyát képezi, és amely szerint a munkaerőköltségeknek a közbeszerzési eljárásban benyújtott gazdasági ajánlatban való elkülönített feltüntetésének elmulasztása ezen ajánlat – hiánypótlás lehetősége nélküli – kizárását vonja maga után abban az esetben is, ha az e költségek elkülönített feltüntetésére vonatkozó kötelezettséget az ajánlattételhez szükséges dokumentáció nem írta elő, amennyiben e feltételt és kizárási lehetőséget egyértelműen tartalmazza a közbeszerzési eljárásokra vonatkozó nemzeti szabályozás, amelyre a dokumentáció kifejezetten hivatkozott. Mindazonáltal, ha az ajánlati felhívás rendelkezései nem teszik lehetővé az ajánlattevőknek e költségeknek a gazdasági ajánlataikban való feltüntetését, az átláthatóság és az arányosság elvét úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes annak lehetővé tétele, hogy az ajánlattevők rendezzék a helyzetüket, és az ajánlatkérő szerv által meghatározott határidőn belül tegyenek eleget a nemzeti jogszabályokban előírt kötelezettségeknek.

A költségekről

- 33 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (kilencedik tanács) a következőképpen határozott:

A közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2014. február 26-i 2014/24/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvben említett jogbiztonság, egyenlő bánásmód és átláthatóság elvét úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, mint amely az alapeljárás tárgyát képezi, és amely szerint a munkaerőköltségek közbeszerzési eljárásban benyújtott gazdasági ajánlatban való elkülönített feltüntetésének elmulasztása ezen ajánlat – hiánypótlás lehetősége nélküli – kizárását vonja maga után abban az esetben is, ha az e költségek elkülönített feltüntetésére vonatkozó kötelezettséget az ajánlattételhez szükséges dokumentáció nem írta elő, amennyiben e feltételt és kizárási lehetőséget egyértelműen tartalmazza a közbeszerzési eljárásokra vonatkozó nemzeti szabályozás, amelyre a dokumentáció kifejezetten hivatkozott. Mindazonáltal, ha az ajánlati felhívás rendelkezései nem teszik lehetővé az ajánlattevőknek e költségeknek a gazdasági ajánlataikban való feltüntetését, az átláthatóság és az arányosság elvét úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes annak lehetővé tétele, hogy az ajánlattevők rendezzék a helyzetüket, és az ajánlatkérő szerv által meghatározott határidőn belül tegyenek eleget a nemzeti jogszabályokban előírt kötelezettségeknek.

Aláírások